ాసపత్రిక. జనవరి. 2025 ₹ 50/-

ISSN 2454-4329

మిసిమి

మాసపత్రిక

సంపుటి 36 సంచిక 1

జనవరి - 2025

సంస్థాపకులు : రవీంద్రనాథ్ ఆలపాటి

సంపాదకుడు : వల్లభనేని అశ్వినీకుమార్

సహకార సంపాదకుడు : వోలేటి పార్వతీశం

KALA JYOTHI

Since 1946

Printed & Published by

BAPANNA ALAPATI

at **Kala Jyothi Process Pvt. Ltd.,**

Plot No. CFC-1&2, Survey No. 18, E-City,
SEZ, General Industrial Park, Raviryal and Srinagar,
Maheswaram, Ranga Reddy District
Telangana - 501 359.
Ph: 040 - 27612436, 27645538.

Editor: **V. ASWINI KUMAR**

Ph: 994 951 6567

చందా వివరాలు:

₹ 600/- (సంవత్సర చందా),
₹ 1200/- (రెండు సంవత్సరాలకు),
₹ 1800/- (మూడు సంవత్సరాలకు),

కార్యదర్శి : **జి. ఉమాసుందరి**
040-27645536

Scan QR to Pay
Misimi A Unit of Kalajyothi

LIBRARY OF CONGRESS
LCCN 91-903060

UGC Care

ISSN INTERNATIONAL STANDARD SERIAL NUMBER INTERNATIONAL CENTRE
ISSN 2454-4329

---

misimi90monthly@gmail.com // misimi_monthly@kalajyothi.com
www.misimimonthly.com

YouTube : **Silver jubilee celebrations of MISIMI Telugu Monthly**

అట్టతో కలిపి 84 పేజీలు

మిసిమి

జనవరి నెల సూచికలు...

అమెరికన్ ఈగల్ : ఎడిటర్ డైరి ... 3
అయ్యంగారి హంసలు! : ఎ.కె. ... 4
ఉపనిషద్విచారణ : ఆచార్య కోదాటి వియ్యన్నరావు ... 10
లలిత సంగీత పరిమళం : డా. ఎమ్. పురుషోత్తమాచార్య ... 16
కవిత్వ తత్త్వం : డా. గొట్టిముక్కల స్వర్ణలత ... 22
స్వీయరూప చిత్రం పుట్టుక - వ్యాప్తి : తంగెడ విశ్వేశ్వర ప్రసాద్ ... 29
ఆగాఖాన్ పాలెస్ : వేలూరి కృష్ణమూర్తి... 34
తెలంగాణ విద్యా కమిషన్ : డా. యన్. రాజశేఖర్ ... 36
మహారాణి మంగమ్మ : డా. సగిలి సుధారాణి ... 39
మొల్ల మహిళా దృక్పథం : మంగళ గౌరి ... 44
బోయి భీమన్న : ఆచార్య కొలకలూరి మధుజ్యోతి ...47
రావూరి భరద్వాజ భావుకత : డా. తలారి వాసు ... 50
వేల్స్‌లో ఒక వేసవి వారాంతం : డా. నిమ్మగడ్డ శేషగిరి రావు ... 55
రాజ్యాంగ శాసనసభ చర్చ : డా. ఎ.బి. సాయిప్రసాద్ ... 64
తిరుక్కురళ్ : ఆచార్య యన్. లక్ష్మీ అయ్యర్ ... 67
సూక్తి సురభి : రెంటాల సాంబశివరావు ... 69
కథాహృదయం-అడుగుజాడలు : వి. రాజారామమోహనరావు ... 70
జననాయక జయహే : వంకిరెడ్డి రెడ్డప్ప రెడ్డి ... 71
విషాదాంత జీవిత వి'శారద' : భమిడిపాటి గౌరీశంకర్ ... 75
దాశరథి సాహిత్యం/ఐరోపా చిత్రకళ : సి.ఎస్.రాంబాబు/**మిసిమి** ... 76
చదవండి : **మిసిమి** ... 79

శంకరంబాడి

...పూరి భరద్వాజ

కవిత్వ తత్త్వం

– గౌట్టిముక్కల స్వర్ణలత

ఇప్పుడొస్తున్న కవిత్వాన్ని వచన కవిత్వం అని, వచన పద్యం అని, పద్యం అనీ రకరకాలుగా వ్యవహరిస్తున్నప్పటికీ వాటన్నిటి అర్థం Free-Verse అనే. వచన కవిత యొక్క ధ్యేయం కవిత్వం యొక్క నిజతత్వాన్ని మరుగుపరిచే ఛందస్సు మొదలైన లక్షణాలను వర్జించడం ద్వారా దాని నిజతత్వాన్ని నిరూపించడమే తప్ప కవిత్వాన్ని వచనం స్థాయికి దిగజార్చడం కాదు. అయితే పద్యానికి గణయతి ప్రాసాది నియమాలున్నట్లే వచన కవితకూ అర్థవంతమైన ఎత్తుగడ, పూర్వాపర సమన్వయంతో కూడిన వస్తు నిర్వహణ, సార్థకమైన ముగింపు, ఔచిత్యమంతంగా అలంకృతమైన సాపేక్ష నిర్మాణం ఉండాలన్న దృష్టితోనే వచన కవితను వచన పద్యమనీ, పద్యమనీ వ్యవహరిస్తున్నట్లు అనుకోవచ్చు.

"ఆకలి కవిత్వం రాయి, ఆవకాయ కవిత్వం రాయి మాకు తగాదా లేదు. కానీ నీవు అసలు కవిత్వం రాయాలి. ఇదీ ఈనాడు తలయెత్తే ప్రశ్న. కవిత్వం రాసే విధివిధానాల మీద పట్టుదలలు వదిలిపోయిన ఈ రోజు కవిత్వం రాసేవాళ్ళకి మరింత ప్రమాదం ఏర్పడిందేగాని మరింత సౌలభ్యం దొరికిందనుకోవడం పొరపాటు" అన్న శేషేంద్రశర్మగారి అభిప్రాయంలో భాషను భావాన్ని కవిత్వ రూపంలో అనువదించే ప్రక్రియను విశిష్టమైనదిగా భావించవచ్చు. కళా రహస్యం భావవ్యక్తీకరణలోనే ఉంటుంది అన్న అభిప్రాయం గానీ one is not a writer for having choosen to say certain things, but for having choosen to say them in a certain way అనే పాశ్చాత్య అభిప్రాయంగానీ శేషేంద్రశర్మగారి అభిప్రాయాన్నే వ్యక్తం చేస్తూ వ్యక్తీకరణ విధానాన్ని నొక్కి చెబుతున్నట్లు తెలుస్తుంది. అంటే వస్తువునో, విషయాన్నో, ఆలోచననో, భావోద్వేగాన్నో కవిత్వంగా మలిచేక్రమం ప్రధానమైనది అన్నమాట. దీన్నే కవిత్వ నిర్మాణ పద్ధతి అనవచ్చు. ఒక్కో కవీ తన ఆలోచనను ఒక్కో నిర్మాణ

పద్ధతిలో కవిత్వీకరిస్తాడు. కవిత్వ స్వభావాన్ని బట్టికూడా కవిత్వ నిర్మాణ పద్ధతులు భిన్నమైనవిగా ఉండొచ్చు. ఉదాహరణకు భావ కవిత్వానిదొక వ్యక్తీకరణ విధానమైతే అభ్యుదయ కవిత్వానిది మరొక విధానం. చలం తన యోగ్యతాపత్రంలో "కృష్ణశాస్త్రి బాధ ప్రపంచానికి బాధ, ప్రపంచపు బాధ అంతా శ్రీశ్రీ బాధ" అని వ్యాఖ్యానించడం వారి కవితా మార్గాలను బట్టే. మరోకవి అన్నట్లు

"పద్యం రాయడానికి ఏవీ అక్కరలేదు
మహత్తర, మహోన్నత సాధన సామగ్రి అక్కరలేదు
ఒక శబ్దం చాలు
ఒక చూపు చాలు........రాలుతున్న ఆకు చాలు
ఎగురుతున్న గడ్డిపోచ చాలు...
నువ్వు బతికుంటే చాలు"– బతికుండడమంటే కేవలం నజీవత్వం కాదు. Artistic creation is to a considerable extent based on a state of emotion, i.e on being shaken in every aspect of the personality by an object, an idea or a goal అని ఒక విమర్శకుడు అన్నట్లు ఉద్వేగ లక్షణాన్ని కాపాడుకోవడమే బ్రతికుండడమంటే. అది కవికి కావాల్సిన ప్రాథమిక లక్షణం. అప్పుడే కవిత్వంలో చైతన్యం తొణికిసలాడుతుంది.

"ప్రజ్ఞా నవనవోన్మేషశాలినీ ప్రతిభామతా
తదనుప్రాణనాజ్జీవ వర్ణనా నిపుణః కవి:"! క్షణ క్షణాన క్రొంగొత్త మెరుగులు చిమ్మే ప్రజ్ఞే ప్రతిభ. అదే కవిత్వానికి (చైతన్యం గల వర్ణన) కారణం అన్న పూర్వ ఆలంకారికుల మాట ఏ కాలానికైనా అన్వయిస్తుంది. కనుకనే ప్రతిభావంతుడైన కవికి ఆకాశమే హద్దు.

"న కావ్యార్థ విరామోస్తి యదిస్యాత్ ప్రతిభా గుణ:" అని ఆనందవర్ధనుడు చెప్పినా "కాదేదీ కవితకనర్హం" అని శ్రీశ్రీ చెప్పినా కవి ప్రతిభ అతనికి అనంతమైన విషయాలను / వస్తువులను అందించడమే కాక ఆ విషయాలను

ఉపయోగిస్తాడు. అలాగే ఒక కవితలోనూ అనేక నిర్మాణ పద్ధతులను ఉపయోగించే కవులూ ఉన్నారు. ఈ నిర్మాణ పద్ధతులు కవికి తెలిసి ఉపయోగించవచ్చు, తెలియకుండానే వాడి ఉండొచ్చు కూడా. సహృదయుడు / విమర్శకుడు ఆయా కవుల కవిత్వ నిర్మాణ పద్ధతులను వివరించడం ద్వారా పాఠకులకు కవిత్వాన్ని అర్థం చేయించగల సామగ్రిని అందించడమే కాక కవిత్వ రచనపట్ల ఆసక్తి ఉన్న వారికి కావలసిన సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్ని సమకూర్చిన వారవుతారు. కొన్ని కవిత్వ నిర్మాణ పద్ధతులను క్రింద చర్చిద్దాం.

1.Objective Correlative (వస్తు సంబంధి) : ఈ పదాన్ని మొట్టమొదట వాడినవాడు T.S Eliot. "The only way of expressing emotion in the form of art is by finding an objective correlative in other words a set of objects, a stimulation, a chain of events which shall be the formula of that particular emotion అంటాడు ఎలియట్. అంటే కవి తన ఆలోచననూ, భావాన్నీ నేరుగా కాక ఒక ఉద్రేకపూరిత వాతావరణం ద్వారా, అనుభూతి ద్వారా, ఒక మూడ్ ద్వారా వ్యక్తం చేస్తాడు. తన భావంతో సంబంధమున్న మానసిక స్థితినీ, ప్రకంపననీ సృష్టించగల వస్తు సముదాయాన్నీ, సన్నివేశాన్నీ ఘటనల గొలుసునీ వాక్యాలలో ఏర్పరచడం ద్వారా భావాన్ని కవిత్వంగా మలచవచ్చని ఈ పద్ధతి చెబుతుంది.

"బహుశా ఈరోజు ఎవరూ రాకపోవచ్చు
పిట్టల తోడు లేకుండా ఈ చెట్టు పడుకుంటుంది కాబోలు
ముఖపత్రాలన్నీ అక్షరరహితాలుగా తెల్లబోతాయి కాబోలు"

అంటూ కె.శివారెడ్డి పిట్టల తోడు లేని చెట్టునీ, అక్షరాలు లేని ముఖపత్రాలనీ వాడుకొని వాటిద్వారా ఒంటరితనానికి నంబంధించిన ఒక అనుభూతిని అందించారు. ఈ కవిత్వ నిర్మాణ పద్ధతిని తెలుగు విమర్శకులు "వస్తు సంబంధి" గా వ్యవహరిస్తున్నారు.

2. Language of gesture (సైగల భాష): కవి తనకున్న ఆలోచనను సైగరూపంలోనో, ముఖానికీ చేతులకీ సంబంధించిన భంగిమ రూపంలోనో ఒక నాటకీయ వాతావరణం ద్వారానో ప్రవేశపెట్టినప్పుడు కూడా కవిత్వం వెలువడుతుంది. భావం తాలూకు భౌతిక సూచనలో భాగమైన సైగనీ, భంగిమనీ సమగ్రంగా వ్యక్తం చేయగల

వ్యవస్థను Language of gesture అంటారు.

"నీ కనుకొలకుల నుండి ఒక్క కన్నీటి బొట్టు రాలనీకు
నాయీ దోసెడు దీక్షాజలంలో కనిపించే
నీ ప్రతిబింబం చెదిరిపోతుందేమోనని భయం
ప్రియతమా" – ఈ రెండు వ్యక్తీకరణల్లోనూ ఉన్న ముఖభంగిమను గుర్తించవచ్చు.

3. Auditory Imagination (శబ్దకంపన పద్ధతి) : తాను చెప్పదలచుకున్న భావాన్ని ఒక శబ్దవాతావరణం ద్వారా అందించడానికి కావలసిన ఇమేజెస్‌నీ, మాటల్నీ పోగు చేసుకొని వాక్య నిర్మాణం చేసే పద్ధతిని ఆడిటరీ ఇమాజినేషన్ అంటారు. అంటే శబ్దప్రతిమలను ఉపయోగించి ఆలోచనను కవిత్వం చేసే పద్ధతిని శబ్దకంపన పద్ధతి అంటారు. వేగుంట మోహనప్రసాద్ కవిత్వంలో ఆడిటరీ ఇమాజినేషన్ టెక్నిక్‌ని చూడవచ్చు.

"కీచురాళ్ళలో నరాల సూదులవాన
రాత్రంతా అలా నరాలు కురుస్తోన్నప్పుడు
నా శిరస్సులోకి రాజేసుకున్న
నిప్పులకణికల మీద మొక్కజొన్న కండెలా
హృదయాన్ని తిప్పుకుంటూ వేపుకుంటున్నాను"

అంటాడు "మో". కీచురాళ్ళ ప్రస్తావన, నరాల సూదుల వాన ప్రస్తావన పాఠకుడి శ్రవ్య తంత్రుల్ని తట్టిలేపుతాయి.

4.Misplacements of things (వస్తు స్థానభ్రంశం): కవి తాను ఆశించిన భావానికి సంబంధించిన మూడ్‌నీ కంపన వాతావరణాన్నీ సృష్టించడానికి అందుకు సరిపడే వస్తువుల్ని ఎన్నుకొని వాటిని భిన్న ప్రదేశాల్లో భిన్న వస్తువుల్తో కలపడంలోనే కవిత్వ సృష్టి జరుగుతుంది. " Poetry removes things from their proper place and leave them in an atmosphere quite alien to them" ఈ నిర్మాణ పద్ధతిని Misplacements of things అనీ వస్తుస్థానభ్రంశం అనీ అంటున్నారు.

"రోజూ చూస్తూనే ఉన్నాను.
ఆ కన్నుల వెనక ఉమ్మెత్త చెట్లను, ఊసరక్షేత్రాలను"

అంటూ ఆధునిక మానవుడి దైన్యాన్ని, భీతిని చెప్పడానికి ఉమ్మెత్త చెట్లనూ, ఊసరక్షేత్రాలను వాటికి భిన్నమైన వాతావరణంలో వదలటం వలన కవిత్వం ఏర్పడింది.

5. Defamiliarisation (అపరిచయీకరణ):

ప్రవేశపెట్టడం, అంతకు ముందు చూసినవాటిని గురించి ఎన్నడూ చూడని స్పృహతో మాట్లాడటం, అనుభవంలోకి ఎప్పుడో వచ్చిన ఘటనని తొలిసారి కనుగొన్న భ్రమను కలిగించే వాతావరణాన్ని ఏర్పరచడం ద్వారా విషయాన్ని కవిత్వంగా మార్చవచ్చు Poetry makes familiar objects appear as if they were not familiar అని షెల్లీ ఈ పద్ధతిని పేర్కొన్నప్పుడు దీన్నే Defamiliarisation అనీ అపరిచయీకరణ అనీ అంటున్నారు.

"పాట వెలుతురై నన్ను గంధం చెక్కలా కరగదీస్తూ వుంటే
నేను కన్నీటి కొండనై పెరుగుతూ ఉంటాను.
ఏదో వేదన ఎలుకలా నన్ను తొలుస్తూ ఉంటుంది".

పాట తన అంతరంగాన్ని కదలిస్తున్న వాస్తవాన్ని నన్ను గంధం చెక్కలా కరగదీస్తూ వుందనటం ద్వారా అవాస్తవీకరించడం, తనలో దుఃఖం కట్టలు తెంచుకుంటుందనే పరిచయ వ్యక్తీకరణను నేను కన్నీటి కొండనై పెరుగుతూ ఉంటాను అంటూ అపరిచయీకరించడం వల్ల పై వాక్యాలు కవిత్వమయ్యాయి.

6. Image (భావచిత్రం) : సాహిత్యం అంటే భావ ప్రతిమల్లో ఆలోచించడంగా నిర్వచించినవాళ్ళు ఉన్నారు. కవి తన అనుభవానికి / భావానికి అనుగుణమైన దృశ్య నిర్మాణం చెయ్యడం మరో కవిత్వ నిర్మాణ పద్ధతి.

"ఇన్నాళ్ళ నుంచి చావిట్లోనే వుంది
పుట్టినదగ్గర నుంచీ మేకుకు కట్టేయబడే వుంది
కోడెదూడ బయటముఖం చూళ్ళేదు!
బయట కట్టేద్దామని - అవును
బయట కూడా కట్టేద్దామనే తీసుకొస్తుంటే
ఒక గుద్దు గుద్ది -ఎత్తి పడేసి
దేశాల మీద పడ్డది" - స్వేచ్ఛ కోసం తిరుగుబాటు

చేయడం అనే భావాన్ని యజమానిని ఒక్క గుద్దు గుద్ది ఎత్తి పడేసి, దేశాల మీద పడ్డ కోడెదూడ ద్వారా వ్యక్తం చేశాడు కవి. అంటే తిరుగుబాటు అనే భావానికి సంబంధించిన ఒక భౌతిక వాతావరణాన్ని, భౌతిక మూర్తినీ చిత్రించగలిగే భాషా నిర్మాణాన్ని చేయడం ద్వారా ఇక్కడ కవిత్వం ఏర్పడింది.

7. Dramatic Monologue (స్వగతం) : కవి చెప్పదలచిన భావాన్ని ఒక నాటకీయ స్వగతంగా ప్రవేశపెట్టడం అనేది మరో కవిత్వ నిర్మాణపద్ధతి. నందిని సిధారెడ్డిగారు 'బాలుని ఆత్మగీతం' అనే కవితలో బాల శ్రామికుల దుస్థితి మనసును కదిలించే స్థాయిలో చిత్రించాడు.

"సార్ మీరైనా నన్నానవాలు పట్టలేదా సార్! నిజమే సార్
జీవితం శపించి ఉండకపోతే
మీ సన్నీతో క్రికెట్టాడుకోవల్సిన వాణ్ణి
మీ సుజ్జీతో కాన్వెంటు కెళ్ళాల్సిన వాణ్ణి.......
నన్నానవాలు వదితే మీ ఆనవాళ్ళు తల్లకిందులవుతాయి
అందుకే సార్
మీరు నన్ను ఆనవాలు పట్టరు
పట్టరు గాక పట్టరు" అంటూ ముగిసే ఈ కవిత

ఒక శ్రామిక బాలుడు తన చేత కష్టం చేయించుకొని తనను గుర్తించని పెద్దమనిషితో చేసే నాటకీయ ప్రసంగంలా సాగుతూ గుండెను పిండేస్తుంది. నాటకీయ స్వగతమే ఈ కవితకు ప్రాణం.

8.Personification (మానవ గుణారోపణ) : వస్తువులకీ, అమూర్తభావాలకీ, జంతువులకీ ప్రకృతి విషయాలకీ మానవ స్వభావాన్ని, రూపాన్ని, లక్షణాలనూ ఆపాదించడం ద్వారా కవిత్వం చెప్పే టెక్నిక్‌ని Personification లేదా మానవ గుణారోపణ అని అంటున్నాం. ఖాదర్ 'పుట్టుమచ్చ' పుస్తకంలోని సంధ్య కవిత ఈ నిర్మాణ పద్ధతిలోనిదే.

"వెలుగు చీకట్ల
పల్టీలు వేస్తూ
ఎర్ర లంగోటా చుట్టుకొని
కాలం వేసిన
శీర్షాసనం
ఈ సంధ్యా సమయం" కాలం ఎర్రలంగోటా

చుట్టుకోవటం, శీర్షాసనం వేయడం లాంటి వ్యక్తీకరణలు మానవగుణారోపణ పద్ధతిలోనివే.

9.Paradox (విరోధాభాసం) : పైకి అసంబద్ధంగా కనబడుతూ లోపల ఒక అనుగుణ్యతనీ, సత్యాన్నీ కలిగి ఉండే వాక్యాల్ని తయారు చేయడం ఒక కవిత్వ నిర్మాణ పద్ధతి. దీన్నే ఆంగ్లంలో Paradox అంటారు. Paradox is a poetic device found in an apparantly self contradictory statement that on a closer examiantion is shown to have a basis of truth ... పద్ధతిని నిరూపించాడు.

"చావు మనకు రోజూ కొద్ది కొద్దిగా గోరు ముద్దలు తినిపిస్తుంది.
రోజూ చావునే నములుతుంటాం
అదే మనల్ని నెమరేస్తుంది."

ఆధునిక మానవుడిని ఆవరించిన అభద్రతాభావం, మృత్యుశంక Paradox ద్వారా పై వాక్యాల్లో కవిత్వం అయింది. Paradoxను ఉపయోగించి శక్తివంతమైన వాక్యాన్ని, సంక్షిప్తతనీ సాధించిన తెలుగు కవులు చాలా మంది ఉన్నారు.

"నిదురపోవడం కోసం ఆయుధం అనవరతం మేలుకొని ఉండాలి.
విశ్రాంతి కోసం ఆయుధం వినమ్రంగా శ్రమించాలి
నిలకడ కోసం ఆయుధం నదీప్రవాహంలా చలించాలి
నీడకోసం ఆయుధం ఎండలు వర్షాన్ని కురిపించాలి."

నిద్ర– మేలుకోవడం, విశ్రాంతి – శ్రమ, నిలకడ – చలనం, నీడ– ఎండ పరస్పర విరుద్ధ విషయాలు. కానీ ఒక్కో వాక్యంలో ఒక్కొక్క జతని కలపడం ద్వారా Paradox వచ్చింది. అందరూ సుఖపడడం కోసం (నిద్రపోవడం కోసం) విప్లవోద్యమం జాగ్రత్తగా (మేలుకొని) వ్యూహం అల్లాలి. రాబోయే విశ్రాంతి కోసం ఈ వేళ శ్రమించాలి బతికి బట్టకట్టడం కోసం (నిలకడ) ప్రజలు పోరాడాలి (చలించాలి) సౌకర్యప్రదమైన జీవితం కోసం (నీడకోసం) విప్లవోద్యమం ద్వారా నిప్పుల్ని (ఎండలో వర్షాన్ని) కురిపించాలి. కఠోరమైన పోరాటమే మంచి జీవితానికి మార్గమని చెప్పడానికి కవి Paradoxని వాడుకున్నాడు.

10. Conversation (సంభాషణ) : ఒక్కోసారి భావం కవిత్వంగా మారడానికి కవి సహజ సంభాషణను ప్రయోగిస్తాడు. జీవితంలో ఉపయోగించే నుడికారాన్ని, యాసనీ, మాట్లాడే అలవాట్లనీ వాడుతూ ఒక సంభాషణను నిర్మించడం వల్ల కవిత్వం పుడుతుంది.

"వద్దంటే దినెటోడు
బుక్కెడన్న దింటలేడు
జరకడుపు జూడుండ్రిదొరా
మీపేరు జెప్పుకుంట
మిమ్ముల మతికి పెట్టుకుంట
పేదరాలి రొదవిని
తలపైకెత్తాదు డాక్టరు
మీకోనికి రోగమేం లేదు
Malnutrition
అంటే తిండి గావాలె
మంచి తిండి" (ఎన్.గోపి)

అనారోగ్యానికి అతి ముఖ్య కారణం పేదరికమనే భావాన్ని పేదతల్లికీ డాక్టరుకీ మధ్య జరిగే చిన్న సంభాషణగా మలిచాడు కవి.

11.Descriptive Poetry (వర్ణన) : వాస్తవ జీవితం నుండి తాను పొందిన ఒక భావాన్ని వాస్తవ జీవితంలోని ఒక ఘటనగానో, ఒక దృశ్యంగానో వర్ణించడం ద్వారా కవి కవిత్వాన్ని సృష్టించడం మరో నిర్మాణ పద్ధతి.

"అప్పటికి
నాకు మీసాలు కూడా రాలేదు.
అలా నుంచొని వుండగా
ఆమెని గట్టిగా కౌగిలించుకున్నాను.
ఒక లెంపకాయ వేసివుంటే
ఎలా తయారై వుండే వాణ్నో
కానీ ఆమె నా తల నిమురుతూ అంది
నన్నందుకునేందుకు నువ్వింకా ఎదగాలి".

ప్రేమించి ఆ ప్రేమను అర్థవంతంగా నిలుపుకోవటానికి మానసిక పరిపక్వత అవసరమని చెప్పడానికి ఈ చిన్న ఘటనను వర్ణించాడు కవి. ఇందులోని చివరి వాక్యం కవి భావాన్ని సూచించే ప్రధాన వ్యక్తీకరణ. దీన్ని తొలగిస్తే వర్ణన వర్ణనగా మిగిలిపోతుంది తప్ప కవి భావం పాఠకుణ్ణి చేరదు. అలాగే వర్ణన లేకుండా కేవలం నన్నందుకునేందుకు నువ్వింకా ఎదగాలి అన్న భావం తెలియవచ్చేమో గానీ అది కవిత్వంగా మారదు. ఈ రకపు కవిత్వాన్ని Descriptive Poetry అంటున్నారు.

12. Symbols (ప్రతీకలు) : ఒక శబ్దం గాని, శబ్ద సముదాయంగాని ఒక వస్తువునో క్రియనో, సంఘటననో సూచిస్తూ అది తిరిగి వేరొక అంశాన్ని సూచించినప్పుడు అది ప్రతీక అవుతుంది. ఆ శబ్దాలు ఏ సాధారణార్థాన్ని సూచిస్తాయో ఆ ఆవరణను దాటి ఉన్న అంశాలను అది ధ్వనింపచేస్తుంది. సాంస్కృతిక, సామాజిక జీవితంలో అభివ్యాప్తమై ఉన్న భావాలన్నింటినీ ఉపయోగించుకుంటూ కవి వీటిని ప్రతీకలుగా మలుస్తాడు. కొందరు కవులు స్వయంగా, సరికొత్తగా కొన్ని ప్రతీకలను సృష్టించుకుంటారు కూడా. ఇది మరో శక్తివంతమైన నిర్మాణ పద్ధతి. విప్లవోద్యమ కవులు ఈ పద్ధతిని విరివిగా, సమర్థవంతంగా వాడుకున్నారని చెప్పవచ్చు.

"కొయ్యగుర్రం భూమ్మీద నడవదు
ఇనపనాడాల్తో చెక్క హృదయంతో ధనమదంతో
అలగాజనం భుజాల మీద స్వారీ చేస్తుంది
బరువుకి కుంగిపోతూ తలలెత్తితే
భీషణంగా సకిలించి అణగదొక్కుతుంది" (నగ్నముని)

హృదయంలేని ఈ వ్యవస్థ కష్ట జీవుల్ని దోచుకుంటుందనీ
...రు తిరిగిన వాళ్ళను అణచివేస్తుందనీ చెప్పడానికి కవి
...కలను వాడినట్లు పై వ్యక్తీకరణలో అర్థమవుతుంది.
...య్య గుర్రం దోపిడీ వ్యవస్థకు ప్రతీక. ఇనుపనాడాలూ,
... హృదయం క్రూరత్వానికి, నిరంకుశత్వానికీ ప్రతీకలు.
... భావానికి అనుగుణమైన ప్రతీకల్ని అమర్చడం ద్వారా
...త్వాన్ని ఏర్పరుస్తున్నాడు కవి.

... Irony (వ్యంగ్య కవిత) : పైకి కనిపించే అర్థానికీ, ...లి సారాంశానికీ మధ్య కవి చెబుతున్నట్టనిపించే ...కీ కవి ఉద్దేశించిన దానికీ మధ్య ఒక వైరుధ్యం, ...్యాసం కనబడడం, వ్యంగ్య కవిత నిర్మాణ పద్ధతి. ఈ ...నే ఆంగ్లంలో Irony అంటారు. "Irony occurs ...ere a word or phrase has one surface ...aning and another contradictory meaning ...eath this surface" అని దీని నిర్వచనం. దీన్నే ... వ్యంగ్యం అంటున్నాం.

"సంభోగమే నీ పరమార్థం. సంసారమే నీ సరిహద్దు..
కల్లోలంగా వీస్తున్న గాలులకి దూరంగా పేకాటాడుకో
చర్చలూ వద్దు. చంక్రమణాలు వద్దు
పిల్లల్ని పదిలంగా వీడియోలో బంధించు
ఐదేళ్ళకొకసారి వోటెయ్". మధ్యతరగతి యువకుడికి
... బుద్ధులు చెబుతున్నట్లుగా పైకి కనిపిస్తుందీ కవిత.
... ఆశయమూ ఏ ఘర్షణా, ఏ అభిరుచీ, ఏ సామాజిక
... లేకుండా స్వార్థపరుడిగా సోంబేరిగా తిరుగుతున్న
...తరగతి యువకుణ్ణి అసహ్యించుకుంటున్నాడు కవి.
...ంపో, తిట్లో తెలియనంత జాగ్రత్తగా వ్యంగ్య
... మాటల్ని వాడాడు. కానీ కవిత చివర్లో తన
...న్ని పట్టిచ్చే వాక్యాల్ని నిర్మిస్తాడు.

"కోడిపెట్టలా దబ్బుని పొదుగు
...మృత్యువు నిన్ను ముద్దాడినప్పుడు
...టిమీద రాతలా చెరిగిపో
...మి బరువెక్కించే, వ్యర్థజీవి
...బ్బిపో, మేట్నీ చూసిపో."

తనపని తాను చేసుకుంటూ, తన కుటుంబ సభ్యుల కోసం, తన కోసం బతుకుతూ, ఏ వివాదాల్లోనూ, ఏ రాజకీయాల్లోనూ తలదూర్చకుండా ఐదేళ్ళకొకసారి ఓటు వేసుకుంటూ, డబ్బు సంపాదించుకుంటూ, సినిమాలు చూసుకుంటూ బతికేవాడు సమాజం దృష్టిలో బుద్ధిమంతుడు, యోగ్యుడు. కానీ ఈ కవితలో అలాంటివాడు వ్యర్థజీవి అని తేల్చాడు కవి. ఈ పని చేయడానికి వ్యంగ్యం బాగా ఉపయోగపడింది. మేట్నీ చూసిపో అన్న చివరి మాటలో ఇలాంటి యువకుల పట్ల కవికున్న జుగుప్స మొత్తం బయటపడింది.

14. Prose Poem (వచనంలా కనిపించే కవిత) : ఒక వాక్యం కింద మరో వాక్యం నిర్మిస్తూ రాయడం కాకుండా వాక్యాలను పక్కపక్కనే నిర్మిస్తూ అక్కడక్కడా వివరణలతో, భావ చిత్రాలతో, లయతో, ప్రాసలతో అచ్చుల్నీ, హల్లుల్నీ పునరావృతం చెయ్యడం ద్వారా శ్రావ్యతను సాధించడం లాంటి లక్షణాలన్నీ ఈ కవిత్వ నిర్మాణ పద్ధతిలో కనబడతాయి. In the prose peom there is so much going on , in a surreal way. It's almost like you have to give the reader a break give her a more comfortable, familiar style like prose" అని అమెరికన్ రచయిత్రి Kristy Neilson 'prose poem" నిర్వచించింది.

"నువ్వు చెప్పు నన్నెందుకు మధురభక్తిలోకి జారవిడవాలో ఏ పసిపిల్లో పోతూ పోతూ నీ వేపుకి దారి చూపించింది. దాని గుండె కూడా నా దేహంలోనే కొట్టుకుంటుంది ఏ మార్గమూ గమ్యాన్ని చేర్చదు మధ్యలోనే ఆగిపోతాయి ఈ మనిషిలోకి మీరెందుకు రహస్యంగా వస్తారో నాకు తెలీదు ఏమి చూస్తారు వచ్చి వొట్టి శూన్యాన్ని తప్ప, చీకటివినా ఇక్కడేమీ వుండదు. రండి ఈ రంగు రంగుల చీకట్లోకి ఈ చీకటి అవతల వెలిగే చీకట్లోకి పోదాం అనాగరికులమై సంచరిద్దాం. గుండెకు కట్టిన గుడ్డల్ని విప్పుకొని అనాకారి ఆత్మల్ని దేహాన్ని వదిలిపెట్టి రండి. పుస్తకాల్లోకి పోదాం ఏమీ లేని తనాల్లోకి వెనక్కి తిరగకుండా ప్రయాణిద్దాం. ఎక్కడో ఏదో వాక్యంలో మీ మర్మాంగాలను తప్ప ఇంకేమి చిత్రించను. నాకున్న ఒకే ఒక రహస్యాంగమయిన గుండె చుట్టూ తిరుగుతారా".

సిద్ధాంత చట్రాలనీ, నియమాల గళ్ళనీ, నాగరీక భ్రమలీ వదిలి ...

బతకాల్సిన అవశ్యకత గురించి కవి మాట్లాడుతున్నాడిక్కడ. అందుకు అవసరమైన భావచిత్రాల్ని అధివాస్తవికంగా ప్రవేశపెడుతున్నాడు. "రంగు రంగుల చీకటి" గుండెకు కట్టిన గుడ్డలు అధివాస్తవిక చిత్రాలే కాక వరుసగా భ్రమాజనిత జీవితానికి కృత్రిమత్వానికి భౌతిక భాష్యాలు. మర్మాంగాలను తప్ప ఏమీ చిత్రించను అన్నప్పుడు సహజ జీవితాన్నే ఆధారంగా తీసుకుంటానని భావం చెప్పుకోవచ్చు. Kristy Nielson చెప్పిన అధివాస్తవిక వాతావరణంతో పాటు పాఠకుడికి అవసరమైన సౌకర్య వంతమైన వచనశైలి కూడా ఇందులో ఉంది.

15. Allusive Technique (ఉల్లేఖనా పద్ధతి) : చారిత్రక విషయాల నుంచీ, ఇతర పుస్తకాల నుంచీ అవసరం మేరకు ఉల్లేఖించటం ద్వారా కవిత్వాన్ని నిర్మించే పద్ధతి ఇది.

"అర్ధరాత్రి
అంతఃపురం వొదిలి తల్లిదండ్రుల్ని వొదిలి
పెళ్ళాం బిడ్డల మధ్యగా పెనవేసుకున్న పేగు తెగ్గోసుకొని
సకల సంపదల్నీ పరిత్యజించిన సిద్ధార్థుణ్ణి
రాజ్యం పొలిమేర వరకు చేరవేసి తిరిగొచ్చిన అశ్వం
అశృనయనాల్తో నాగార్జున కొండలో ఇంకా నిలబడే ఉంది
మానవుడి మనసులో మాత్రం మహాబోధి ఎప్పుడో కూలిపోయింది".

సిద్ధార్థుణ్ణి రాజ్యం పొలిమేర వరకూ చేరవేసి తిరిగొచ్చిన అశ్వం మనిషికి అవసరమైన గుండె తడికి చిహ్నం. జ్ఞానానికి ప్రతీక అయిన మహాబోధి మానవుడి మనసులో మాత్రం ఎప్పుడో కూలిపోయింది' అనడం ద్వారా ఆధునిక జీవితంలోని అజ్ఞానాన్ని బయటపెట్టాడు. రాజ్యాన్నీ అయినవారినీ వదలి విశాల ప్రపంచంలోకి అడుగుపెట్టిన సిద్ధార్థుడు సామాజిక స్పృహకీ, విశాల హృదయానికీ ప్రతీక. అశ్రునయనాలతో నాగార్జున కొండలో నిలిచివున్న అశ్వం కరుణకి ప్రతిరూపం. చరిత్రకి సంబంధించిన ఈ విషయాలని ఆధునిక మానవుడి మానసికలేమిని కవిత్వీకరించడానికి వాడాడు నగ్నముని. ఆంగ్లంలో ఈ కవితా నిర్మాణ పద్ధతిని Allusive Technique అని అంటున్నారు.

16. Mythopoeie (పురాణ సంబంధిత నేపథ్యం): ...

సంబంధిత వాతావరణం ద్వారా కవిత్వం చేసే ఈ పద్ధతిని ఆంగ్లంలో Mythopoeie అంటున్నారు.

"యముని మహిషపు లోహ ఘంటలు
మబ్బుచాటున
ఖణేల్మన్నాయి
నరకలోకపు జాగిలమ్ములు
గొలుసుత్రెంచుకు
ఉరికిపడ్డాయి
ఉదయ సూర్యుని సప్తహయములు
నురుగులెత్తే
పరుపు పెట్టేయి
కనకదుర్గా చండసింహం జూలు దులిపీ ఆవులించింది
ఇంద్రదేవుని మదపుటేనుగు ఘీంకరిస్తూ సవాల్ చేసింది!
పుడమి తల్లికి
పురిటి నెప్పులు
కొత్త సృష్టిని స్ఫురింపించాయి".

ఒక కొత్త ప్రపంచం పుట్టుకకు తగిన పరిస్థితులు నెలకొన్నాయని అందుకు అవసరమైన విప్లవ కార్యాచరణ భీభత్సంగా ఉంటుందనే విషయాన్ని కవి స్ఫురింపజేశాడు. ఇందుకోసం వాడిన ప్రతీకలన్నీ పురాణ పాత్రల నుండి, ఘటనల నుండి, గాథల నుండీ తీసుకున్నవే. శ్రీ శ్రీ కవిత్వం నిండా Mythopoeie నిర్మాణ పద్ధతి కనిపిస్తుంది. తన భావాల్ని నేరుగా కాక పురాణ పాత్రలకీ, ఘటనలకీ ఆపాదించి చెప్పడం వల్ల వైయుక్తికత నుంచి కవిత దూరమై వీలైనంత Impersonalise చేసే అవకాశం ఈ పద్ధతిలో ఉంది. అంతేకాక పురాణాల్లోని పాత్రల పట్ల, ఘటనల పట్ల పాఠకుల్లో వున్న సెంటిమెంట్లను సృష్టించడం ద్వారా చదివించే గుణాన్నీ సాధించే అవకాశం కూడా ఈ కవిత్వ నిర్మాణ పద్ధతిలో ఉంది.

17. Conceit (అసాధారణ పోలిక) : అసంబద్ధ విషయాల మధ్య, ఘటనల మధ్య పోలిక నేర్పుగా చేయడం ద్వారా భావాన్ని చిక్కని కవిత్వంగా మార్చే పద్ధతి ఇది. ఈ పద్ధతిని ఆంగ్లంలో Conceit అంటారు "Conceit is a poetic device which establish an elaborate comparison between two dissimalar things and situations " అని Samuel Johnson నిర్వచించాడు. దీన్నే మనం అసాధారణ పోలిక అంటున్నాం. చీకటిపడి అంతా నిద్రకు ఉపక్రమించారనే విషయాన్ని యాకూబ్ కవిత్వంగా మార్చిన ...

"వెలుతురు కప్పను మింగుతున్న పాములా
ఆక్రమించుకుంది చీకటి
రాత్రి కలుగులోకి నిద్ర ఎలుకలాగా దూరుతుంది
అంతటా నిద్రవాసన".

వెలుతురూ – కప్ప, చీకటీ – పామూ అలాగే రాత్రీ కలుగు, నిద్ర – ఎలుక పరస్పర అసంబద్ధ విషయాలైనా వాటి మధ్య పోలికను పెట్టి కవిత్వాన్ని సృష్టించాడు. యాకూబ్, సీతారాం, ప్రసేన్, ఇస్మాయిల్ మొ॥న కవులు ఈ నిర్మాణ పద్ధతిని విజయవంతంగా వాడి కవిత్వాన్ని సృష్టించారు.

18. ఒకే కవితలో అనేక నిర్మాణ పద్ధతులు: కవితలను నిర్మాణ వ్యూహం దృష్టితో పరిశీలిస్తే సాధారణంగా ఒక నిర్మాణ పద్ధతి కనిపిస్తుంది. అలాగే ఒకే వ్యక్తీకరణలోనూ ఒకటి కంటే ఎక్కువ నిర్మాణ పద్ధతులూ కలిసివుండే అవకాశం కూడా ఉంది. A poem is a harmonious whole of various parts అన్నాడు coleridge. పాటిబండ్ల రజని రాసిన "రాజీవనాలు" కవితలో ఒకటి కంటే ఎక్కువ నిర్మాణ పద్ధతుల అస్తిత్వాన్ని చూడవచ్చు. ఇందులో సంస్కారవంతమైన భార్యాభర్తల మధ్య ఘర్షణలూ, వివాదాలు రావడం, తాత్కాలిక రాజీలు కుదరడం అనే విషయాన్ని కవిత్వీకరించింది. Objective correlative పద్ధతిని ప్రధాన కవితా నిర్మాణ పద్ధతిగా వాడుతూ అపరిచయీకరణ, అసాధారణ పోలిక, ఉల్లేఖనా పద్ధతులను కూడా అవసరం మేరకు స్థాయీ భేదాలతో ఉపయోగించింది.

"బంగారు పుట్టలో చీమ
ఎవరిని ముందుగా కుట్టిందో గుర్తుండదు
ఏడో చేప ఎండుకెండలేదో
తార్కికంగా యోచించే ఓపిక అస్సలుండదు
లో ఓల్టేజీ ఫ్యాను గాలి
వాయుగుండమవుతుందని
ఏ వాతావరణ కేంద్రమూ హెచ్చరించదు
కార్టూన్ చిత్రాలమై ప్రవర్తించడమూ
ప్రభబండి ఊరేగింపుకి చిందులు తొక్కడమూ
మనకూ వచ్చుని
చూసే మూడో వాడికి తప్పు మనకు తెలియనే తెలియదు.
ఒకరి కంఠం
ఆవేశపు బీటలిచ్చి జీరపోయినప్పుడు
ఒకరి అసహనం
ఖడ్గతిక్కనై వీధిలోకి నిష్క్రమించినప్పుడు
ఒక అంకానికి అర్థరాహిత్యంగానే తెరపడుతుంది.
ఖాఖీ కాపలాలేని కర్ఫ్యూ విధించబడుతుంది.

బంగారు పుట్టలో చీమ, ఏడో చేపలో ఓల్టేజీ ఫ్యాను గాలి, వాయుగుండం మొదలైన భావచిత్రాలను వరుసగా అమర్చడం ద్వారా భావాన్ని కవిత్వీకరించింది కనుక ఈ పద్ధతి Objective correlative అవుతుంది. అలాగే ఏడు చేపల కథ నుంచి బంగారు పుట్టలో చీమని, ఎండని ఏడో చేపని ఉల్లేఖించింది. (ఉల్లేఖనా పద్ధతి). కార్టూన్ చిత్రాలు, ప్రభబండి ఊరేగింపుకి చిందులు తొక్కడం అంటూ Defamiliarisation ని వాడుతుంది. భార్యాభర్తల ఘర్షణతో వేడెక్కిన ఇంటిని ఖాఖీ కాపలాలేని కర్ఫ్యూతో పోల్చడం Conceit. ఇలా ఎన్నో నిర్మాణ పద్ధతులు ఈ కవితలో చోటుచేసుకున్నాయి.

ఈ వ్యాసం మొదట్లో పేర్కొన్నట్లు కవి ప్రతిభకు ఆకాశమే హద్దు.

**"అపారే కావ్య సంసారే
కవిరేవ ప్రజాపతిః
యధాస్మై రోచతే విశ్వం
తథేదం పరివర్తతే"** అని సాహిత్య జగత్తులో కవియే బ్రహ్మ. ఈ విశ్వాన్ని తనకెలా నచ్చితే అలా మలచుకుంటాడు కవి అంటాడు ఆనందవర్ధనుడు.

అలాగే విలియం బ్లేక్
'He sees a world in a grain of sand
And a Heaven in a wildflower
Holds infinity in the palm of your hand
And Eternity in an hour" అంటాడు. అంటే మహాకవి రచనకు పరిమిత సమాజపు సరిహద్దులు లేవు. పాత కొత్తల పొలిమేరలు లేవు. అతడు ఏ నిర్మాణ పద్ధతిని అనుసరించినా దానిలోని శబ్దసృష్టి వాచ్యార్థానికి దూరమై కళాధర్మసిద్ధిని కలిగిస్తుంది. అది సహృదయుడిని సంభ్రమాశ్చర్యాలకు గురిచేస్తుంది. వచనానికి వ్యాఖ్యానం అవసరం లేదు గాని వచన కవిత్వానికి సహృదయుని వ్యాఖ్యానం అత్యంతావశ్యకం.

డా. గొట్టిముక్కల స్వర్ణలత
ఎస్.జి.కె. గవర్నమెంట్ డిగ్రీ కాలేజ్, వినుకొండ
ఫోన్ : 9951095636.